

ACCESUL STUDENȚILOR PE PIAȚA MUNCII: VALORIFICAREA PRIMELOR EXPERIENȚE PROFESIONALE

Ecaterina DELEU,

Universitatea de Stat din Moldova

Studiul vizează specificul tranziției tinerilor de la studii la piața muncii, așteptările și dificultățile pe care le au în cadrul stagiilor de practică și experiențelor de angajare în domeniu. Cercetarea a fost realizată în cadrul Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării (USM) și pune accent pe necesitățile de capital uman pe care le are presa într-un context marcat nu doar de războiul din Ucraina, dar și de războiul hibrid, de emigrația tinerilor – care fac extrem de dificilă reziliența redacțiilor. În cadrul cercetării au fost organizate la începutul anului de studii, timp de trei ani consecutiv, o serie de evenimente: lecții de profesionalizare, dezbateri și ateliere cu absolvenți ai facultății, cu studenți angajați în redacții; punându-se accent pe angajarea în domeniu, pe metoda peer learning, pe schimbul de experiență și valorificarea primelor experiențe profesionale. Pe lângă chestionarea tinerilor, a fost aplicată observația participativă, metoda analitică și metoda behavioristă.

Cuvinte-cheie: *Studenți, piața muncii, mass-media, învățarea peer-to-peer, experiențe profesionale, migrație, așteptări, motivare, reziliență, factori de risc.*

STUDENTS' ACCESS TO THE LABOR MARKET: VALORIZATION OF THE FIRST PROFESSIONAL EXPERIENCES

The study analyzes the specifics of young people's transition from studies to labor market, the expectations and difficulties during internships and employment experiences in the field. The research was conducted at the FJCS (MSU), and focuses on the human capital needs of the media, in a context marked not only by the war in Ukraine, but also by hybrid warfare, emigration of young people - which make the resilience of media extremely difficult. As part of the research, a series of events were organized at the beginning of the academic year, for three consecutive years, such as: professionalization lessons, discussions and workshops with young journalists, with students who are working in the media; focusing on employment in the field, peer learning method, exchange of experience, and valorization of the first professional experiences. In addition to completing the questionnaires, were applied participant observation, the analytical and behaviorist research methods.

Keywords: *Students, labor market, mass media, peer-to-peer learning, professional experiences, migration, expectations, motivation, resilience, risk factors.*

Introducere

Articolul abordează o problemă sensibilă pentru societate, vizează numeroase categorii implicate: mediul academic și cel profesional, formatori și studenți, piața muncii, autoritățile statului, precum și viitorii contributory și plătitori de taxe. Angajarea tinerilor, inclusiv a studenților, pe piața muncii, rămâne o problemă care trebuie rezolvată în Republica Moldova, pentru a putea utiliza această rezervă de resurse umane și a evita amplificarea emigrației tinerilor și a fenomenului *brain drain*.

Demersul științific a pornit de la câteva întrebări de cercetare. Ce șanse (reale) au studenții să accedă pe piața muncii? Cum s-au schimbat în ultimii ani tendințele pe piața muncii și opțiunile tinerilor? Care sunt așteptările lor și ce dificultăți întâmpină? Care sunt căile de facilitare a parcursului de tranziție de la studii la piața muncii? Cum poate spori stimularea performanței, a calității, a rezilienței tinerilor în primii ani de angajare? Ce rol poate avea învățarea *peer-to-peer* în acest proces? Cum pot fi puse în valoare primele experiențe de muncă în domeniu ale studenților, ce pot transmite aceștia colegilor lor de generație, de la facultate? Cercetarea este fundamentată pe analiza cadrului normativ național și internațional, a teoriilor în domeniu, dar și pe studiul de caz realizat cu studenții de la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, a Universității de Stat din Moldova.

Nivelul redus de angajare a tinerilor versus lipsa cronică de tineri pe piața forței de muncă, inclusiv în mass-media

Atenția persistentă asupra angajării tinerilor pe piața muncii este subliniată la nivelul țărilor OCDE. În studiul *OECD Future of Education and Skills 2030. OECD Learning Compass 2030: a series of concept notes*, publicat în 2019, se pune accent pe modul în care se schimbă percepțiile privind educația, abilitățile și competențele [6]. În *Strategia Națională de Dezvoltare „Educația 2030”* sunt analizate problemele din domeniu, dar și impactul proceselor globale, aspecte ce țin de piața muncii, capitalul uman, sistemul de învățământ etc. [10] În România au fost derulate o serie de proiecte în perioada 2015-2020 dedicate implicării tinerilor, inclusiv a studenților, pe piața forței de muncă (Proiecte strategice pentru învățământul superior: SAPM – Studenți, absolvenți și piața muncii; Studenți pe piața muncii – stagii de practică etc.) [3, 11].

În studiul *Nevoile studenților privind cunoștințele, comportamentele și atitudinile profesionale cerute pe piața muncii*, elaborat în baza sondajului realizat în 2019 cu 241 de studenți ai Universității Politehnica din Timișoara, România, sociologul Bruno Ștefan notează că jumătate dintre studenți cred că-și vor găsi un loc de muncă potrivit depunând o cerere de angajare la instituția în care le-ar plăcea să lucreze. Potrivit lui Bruno Ștefan, circa 12% afirmă că „îi vor contacta pe angajatori fără a avea o instituție preferată, în timp ce 8% cred că familia, prietenii și cunoștințele îi vor ajuta să obțină un loc de muncă potrivit” [13].

În cazul Republicii Moldova, care se confruntă cu grave probleme demografice din cauza nivelului de emigrație (în special a tinerilor, în ultimii ani) – respectiv, cu un deficit cronic de forță de muncă - acest subiect al integrării tinerilor pe piața muncii este deosebit de sensibil. Conform datelor Recensământului populației din 2024, din numărul total de 2,4 milioane de persoane, categoria de vârstă 15-25 de ani constituie 10,6% sau 255,4 mii de persoane (date considerate fără partea stângă a Nistrului). În cadrul recensământului anterior, din 2014, acest indicator depășea 14,7% sau 409,3 mii de persoane [4]. Potrivit statisticilor oficiale, numărul studenților înscriși în învățământul superior, la începutul a.s. 2024/25, a fost de 58,9 mii de persoane, dintre care 74,2% - la ciclul I licență, 16,8% – la ciclul II, Master, iar 9,0% – la studii superioare integrate [14]. Numărul studenților a crescut nesemnificativ în anul de studii 2025-2026 (pe primul loc fiind Universitatea de Stat din Moldova); acest indicator este însă doar un semnal îmbucurător, dar insuficient pentru a acoperi penuria de pe piața forței de muncă. În studiul *Probleme-cheie în integrarea tinerilor în câmpul muncii*, autorii se referă la modalitățile de angajare la primul loc de muncă, opiniile tinerilor respondenți privind gradul de satisfacție și condițiile de muncă, precum și ale angajatorilor, dificultățile cu care se confruntă cele două categorii, competențele profesionale solicitate de piața muncii și implicarea angajatorilor în pregătirea viitorilor specialiști [2].

Unele măsuri menite să sprijine angajarea tinerilor (respectiv, reducerea numărului tinerilor NEET, care nu învață, nu lucrează și sunt implicați în cursuri de formare) au fost prevăzute în *Programul național pentru ocuparea forței de muncă, pentru anii 2022-2026*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.785/2022: „un document de politici publice în domeniul ocupării forței de muncă ce urmărește creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă și sporirea accesului pe piața muncii pentru toți” [7]. Sunt mai multe riscuri pe care le comportă eșecul integrării pe piața muncii din Republica Moldova, în special în cazul tinerilor. În studii de analiză publicate recent, s-a subliniat impactul migrației asupra participării tinerilor de 15-29 ani pe piața muncii din Republica Moldova, precum și complexitatea fenomenului tinerilor moldoveni NEET din diaspora din Italia, care are conotații grave în special în privința tinerelor femei [1, 5].

Când discutăm despre spațiul universitar actual din Republica Moldova, este necesar de punctat că învățământul superior a trecut prin mari transformări în cei 35 de ani de independență, iar cadrul relațional student-profesor a fost reconfigurat fundamental, după cum susține cercetătoarea Georgeta Stepanov. Analizând schimbările din domeniul mass-media, cercetătoarea subliniază că autoreglementarea rămâne un indicator calitativ privind cultura profesională a jurnalistului [8, 9].

Prezintă interes analiza datelor prezentate de *Studiul de necesități ale instituțiilor mass-media din Republica Moldova* (elaborat de compania *Magenta Consulting* pentru Centrul pentru Jurnalism Independent și prezentat public în mai 2025). La sondajul online realizat în perioada aprilie-mai 2025 de *Magenta Con-*

sulting au participat 101 de instituții media, din cele 300 de instituții media active identificate în Republica Moldova. Deși printre cele mai frecvente probleme a fost menționată lipsa de personal calificat (44%) și necesitatea angajării de personal (47%), este atestată o scădere cu peste 12 p.p. a respondenților care au indicat ambele necesități, în raport cu raportul anterior; ponderea celor care au nevoie de noi angajați doar în perspectiva extinderii activității a crescut cu 11 p.p. [12, pp. 23, 53]:

Necesitatea angajării de personal este prezentă în majoritatea instituțiilor mass-media participante la sondaj, 47% menționând atât nevoi curente, cât și intenția de extindere a activității. Un sfert dintre respondenți indică nevoia de noi angajați exclusiv pentru extindere (23%), iar în 14% din cazuri este vizată strict acoperirea activităților curente. Aproape una din cinci instituții declară că nu are nevoie de angajări suplimentare în această perioadă – 17%. În comparație cu anul anterior, se observă o scădere a ponderii instituțiilor care indică ambele tipuri de necesitate (-12 p.p.) și o creștere a celor care au nevoie de angajați noi doar pentru extinderea activității (+11 p.p.) (...) Deficitul de resurse umane calificate afectează capacitatea redacțiilor de a produce conținut consistent și de calitate, iar dificultățile în atragerea și retenția tinerilor profesioniști accentuează această problemă.

Printre problemele menționate de respondenți se numără resursele umane insuficiente și dificultăți în retenția tinerilor, fluctuația cadrelor fiind la ordinea zilei în jurnalism.

Studentii din anul I, așteptări și impresii în urma discuțiilor cu studenții angajați în domeniu: Discuțiile oferă o imagine realistă asupra meseriei

În cadrul cercetării de la FJȘC (USM) au participat în total 3 grupuri-țintă de studenți, constituite din 6 grupe academice, de la două specialități din cadrul FJȘC a USM: Jurnalism și procese mediatice; Comunicare și relații publice, în total fiind peste 120 de persoane. La începutul fiecărui an de studii (respectiv, a.s. 2023-2024, 2024-2025, 2025-2026) au fost organizate diverse evenimente, pe parcursul primului semestru, cu absolvenți din acel an ai facultății și cu studenți angajați în domeniu: lecții de profesionalizare, discuții, dezbateri; punându-se accent pe angajarea în domeniu, pe metoda *peer learning*, pe schimbul de experiență, pe valorificarea primelor experiențe profesionale (lecții învățate și riscuri). Pe lângă cercetarea opiniilor și experiențelor tinerilor, au fost aplicate câteva metode de cercetare: observația participativă, metoda analitică și metoda behavioristă.

Dacă la primele evenimente organizate în toamna anului 2023 puteau fi identificați în redacții relativ puțini studenți (din anul I și II) angajați ca reporteri, în următorii ani situația s-a schimbat considerabil. Spre exemplu, echipa invitată de la TV8 a fost reprezentată de 3 studenți din anul II angajați de peste jumătate de an ca reporteri (din cele 4-5 care activează în redacție), echipa Jurnal TV – 4 studenți, echipa de la Radio Moldova Tineret - 2 studenți (din cei 4-5 care activau în acea redacție), de la platforma Zuper.md – 2 studenți de la ciclul II, Master (în plus, în redacție erau angajate alte 3 studenți din anul III, ciclul I, Licență), echipa de la TVR Moldova – 3 tineri care și-au făcut studiile la Facultatea de Jurnalism, echipa de la PROTV Chișinău etc. Diez, Agora și ZdG, precum și compania Teleradio-Moldova, sunt alte instituții care au atras în echipa lor cel puțin 2-3 studenți sau absolvenți din ultimii 1-2 ani. Cât despre valoarea invitațiilor care au interacționat cu studenții este de ajuns să o menționăm pe Măriuța Nistor de ZdG (absolventa anului 2024 a FJȘC), premiată în anul 2025 cu „European Press Prize”, cea mai importantă distincție europeană în jurnalism; scriitoarea și jurnalista Tatiana Țibuleac, distinsă cu Premiul Uniunii Europene pentru Literatură (2019), jurnalista Irina Tabaranu de la Zona de Securitate, una dintre puținele experte media pe zona transnistreană etc.

Dintre cei 75 de respondenți participanți la studiul de cercetare, 50 sunt studenți din anul I ai FJȘC, de la specialitățile Jurnalism și Comunicare; 20 sunt studenți ai FJȘC din anul II, angajați în domeniu; iar 5 - absolvenți ai facultății, din ultimii 2-3 ani, tineri angajați ca reporteri în redacții semnatare ale Codului Deontologic al jurnalistului din Republica Moldova.¹

1. Pentru analiza datelor din chestionar, răspunsurile au fost codificate după cum urmează: student de la specialitatea Jurnalism (SJ), student de la specialitatea Jurnalism Dual (SJD), student de la Comunicare (SC) și respondent – invitat, absolvent al FJȘC (RI).

Primul grup-țintă este reprezentat de 50 de studenți din anul I (a.s. 2025-2026, grupele academice *Jurnalism 251, Jurnalism Dual 252 și Comunicare 254*), colectarea datelor fiind realizată în noiembrie 2025 (*chestionar autoadministrat, cu întrebări deschise*). Studenții au menționat ce așteptări au, dar și-au împărtășit și impresiile în urma discuțiilor cu studenții din anul II și III, angajați în domeniu, sau cu absolvenți ai FJȘC, jurnaliști apreciați din mass-media națională. Respondenții sunt originari din diferite localități și raioane: municipiul Chișinău, Soroca, raioanele Leova, Strășeni, Orhei, Florești, Criuleni, Dubăsari etc.

Majoritatea studenților au remarcat **impactul** major pe care l-au avut asupra lor discuțiile cu invitații, în urma cărora au primit răspunsuri la întrebările privind situația din domeniu, au fost încurajați, s-au mai risipit unele mituri, pentru că au aflat detalii despre tinerii angajați în redacții chiar din prima sursă. Cuvintele și expresiile menționate cel mai des au fost: am îndrăgit profesia, impact pozitiv, sârguință, implicare, sacrificii, abilități, adaptare etc.

După discuțiile cu studenții din anul II, angajați în domeniu, am înțeles că totul e posibil și am îndrăgit mai mult această profesie. Lucru care m-a motivat să fiu și mai sârguincios. (SJD, or. Chișinău)

Ca impact al discuțiilor, a crescut dorința de implicare. (SJ, s. Ratuș, r. Criuleni)

Impactul a fost unul major, în urma discuțiilor cu studenții din anul II. Nu ne-au creat speranțe false, ne-au oferit toate încurajările de care aveam nevoie. (SC, s. Dobrogea, Chișinău)

Întâlnirile cu studenții din anul II și III au avut un impact major asupra deciziei mele de a alege acest domeniu, întrucât mi-am confirmat că sunt pe drumul potrivit, într-o instituție demnă de a-mi forma aptitudinile, cu profesori pricepuți. De asemenea, studenții au venit cu relatări utile, cu informații, sfaturi chiar din experiențele personale, ceea ce mi-a captat mai mult dorința de a lucra și a investi în mine, pentru a face meserie cu adevărat bună. (SJ, s. Măgdăcești, Criuleni)

Impactul discuțiilor cu studenții din anul II - m-au făcut să realizez că meseria necesită multe sacrificii; mi-au demonstrat că fiecare din noi poate să își îndeplinească visul, important e să fie dorință și perseverență. (SJ)

Impactul discuțiilor cu studenții angajați în domeniu a fost unul puternic, deoarece m-au influențat și m-au motivat să încep a lucra mai devreme în domeniu, chiar din primul an. (SJ)

Impactul oferit de studenți este unul de încurajare și motivare, de a continua să studiem domeniul jurnalismului. (SJ, or. Șoldănești)

Discuțiile au avut un impact pozitiv, deoarece am reușit să aflu mai multe detalii despre cum vor decurge lucrurile și că va fi interesant. (SC, or. Chișinău)

Studenții anului II au avut un oarecare impact din motiv că ne-au spus cum este într-adevăr să lucrezi într-o redacție, și care sunt greutățile prin care trece un viitor jurnalist. (SJ, s. Puhoi)

Studenții din anul II ne-au adus informații pe care nu le știam despre jurnalism. Să învăț sau să îmi dezvolt abilitățile de comunicare, adaptarea la mediile digitale și tehnologii moderne, mai multă practică pe teren. (SC, or. Chișinău)

Am primit motivație și încurajare să fiu activă și curioasă încă din primul an de studii. Am aflat cum decurge viața de student. Am primit sfaturi despre cum să redactez mai bine articole și materiale. Am aflat cât de important este să citesc mult și să mă informez constant. (SJ, or. Căușeni)

Impact pozitiv. Ce e drept, 70% din cele povestite erau lucruri deja cunoscute de mine, dar 30% de noitate este suficient și poate avea impact pozitiv asupra ulterioarei cariere. (SJ)

Mă bucur mult să văd că tinerii sunt dornici de experiențe și mă bucur că viitorul mediatic al Republicii Moldova este pe mâini bune. (SC, studentă, experiențe de colaborare în presă)

Participanții au menționat relevanța acestui **dialog**, precizând că această comunicare le oferă noi perspective asupra viitorului, dar și încredere în propriile forțe, și inspirație.

Discuțiile mi-au oferit o perspectivă mai bună asupra domeniului ales, mi-am clarificat anumite nuanțe și mi-au prezentat ce opțiuni am pe viitor. (SJ, or. Chișinău, născut în Tighina)

Discuțiile cu studenții deja angajați în domeniu mi-au schimbat complet perspectiva asupra vieții la universitate, deoarece până a veni aici am crezut că viața de student înseamnă doar teorie și învățare, dar de fapt această experiență poate fi total diferită dacă îmi dau interesul și silința. Ele m-au inspirat să îmi continui drumul în această direcție și să îmi încep cariera cât mai curând, chiar dacă consider că nu am

încrederea necesară, aceasta va veni pe parcurs, odată cu experiența în domeniu și, totodată, cu o mulțime de amintiri și lecții de viață. (SC)

Am fost plăcut surprinsă când am comunicat cu acești studenți, deoarece mi-au lărgit cunoștințele despre munca din domeniul jurnalismului. (SJ, or. Orhei)

Convorbirile cu cei din anul II și III mi-au dat încredere, o speranță pentru viitor. De asemenea, am simțit încredere în sine și în puterile proprii pentru a ajunge la scopul dorit. (SC, or. Drochia)

Discuțiile cu colegii din anul II care deja lucrează în domeniu mi-au dat inspirație de a intra cât mai repede în profesie, însă în unele momente m-au speriat cu regimul zilei încărcat și situațiile complicate cu colegii din redacție. (SJ, s. Otac, Rezina)

Informația primită a fost utilă pentru a întări cunoștințele și a dezvolta punctele mai slabe. (SC, or. Hâncești)

Întâlnirile cu studenții au fost cireșica de pe tort, mi-au oferit o viziune mai clară, am ascultat cu plăcere și mi-au dat mai mult curaj și încredere în mine. (SC, or. Chișinău, Bubuieci)

Îmi doresc să mă integrez social mai mult, întâlnind oameni noi, cu interese asemănătoare cu ale mele. Îmi doresc afirmare și independență, învățând să mă descopăr și să evoluez. (SC, or. Telenești)

Studenții angajați în domeniu mă fascinează, uneori îmi dau încredere. Însă de cele mai multe ori mă sperie, pentru că nu sunt sigură dacă aș ajunge la un asemenea nivel, după ce îmi termin studiile. (SJD, or. Chișinău)

Studenții deja încadrați în câmpul muncii, mai ales cei din anul III și absolvenții, ne-au informat cu foarte multe, au povestit multe despre domeniu, cum au ajuns acolo unde sunt astăzi și cum este să muncești și, sincer, mi s-a părut foarte greu, eu m-am stresat, am fost surprinsă să află atât de multe. Am înțeles că e greu să muncești în acest domeniu. (SJD, or. Șoldănești)

Pentru mulți studenți, discuțiile **au îndreptățit așteptările** pe care le au în raport cu domeniul ales, cu facultatea și Universitatea:

Oaspeții care au venit în cadrul lecțiilor m-au ajutat să realizez că doresc să mă integrez în acest domeniu, că tot ce este legat de comunicare, interacțiune și oameni mă reprezintă, și că nu am ales greșit facultatea. (SC)

Aceste discuții m-au convins să continui studiile intensive în domeniul dat, deoarece ascultând studenții angajați, mi-am dat seama că specialitatea dată este exact ceea ce vreau să fac. (SJ, or. Chișinău)

Mi-a plăcut cum au povestit despre experiențele lor. Noi putem învăța de la ei, poate să trecem mai ușor peste anumite situații mai complicate, să avem încredere în noi; mai multă motivație, să fim mai deschiși și mai comunicativi. (SJ, s. Colibași, r. Cahul)

În urma discuțiilor cu studenții, am reușit să aflăm mai multe *inside-uri* din experiența de jurnalist, dar mi-ar fi plăcut mai mult să ne povestească despre începutul carierei, deoarece acesta este cel mai dificil. De asemenea, prefer să aud realitatea dură, decât doar partea roz din domeniu. (SJ)

Discuțiile cu studenții angajați în domeniu au fost extrem de benefice, pentru că ne-au oferit multe detalii din experiența lor; ceea ce contează pentru mine, știind ce mă așteaptă și cum ar trebui să reacționez. (SJ, or. Soroca)

Unii respondenți au remarcat **motivația** pe care le-au consolidat-o aceste discuții cu semenii lor angajați în redacții:

Discuțiile m-au motivat și mi-au oferit o imagine realistă asupra meseriei. (SJ, or. Chișinău)

Datorită lecțiilor oferite de absolvenții facultății sau de studenții din anul II, am înțeles că trebuie să muncim pentru a ne atinge cu adevărat scopurile și să ajungem apreciați pentru ceea ce facem și cine suntem cu adevărat. Învățând, practicând, muncind poți să atingi un nivel ridicat de profesionalism. Pentru asta le mulțumesc, pentru prezența și sfaturile lor pentru viitor. (SC)

În momentul în care studenții din anul II au început să împărtășească experiența lor la Universitate, stagieri, un anumit nod din gât a dispărut, datorită faptului că au vorbit și despre momentele grele sau situațiile în care s-au simțit sub presiune. În ultimul timp toți doresc să demonstreze că pot, că e ușor, că nu este motiv de stres. Respectiv, atunci când vine cineva mai mare și spune partea reală a poveștii poți simți un oarecare sentiment de ușurare, deoarece când vii la Universitate totul este nou și stresant, iar faptul că studenții din anul II împărtășesc experiența lor oferă o motivație și o nouă perspectivă. (SC)

Discuțiile cu studenții m-au motivat enorm. În urma întâlnirilor cu aceștia, am început să merg mai încrezută spre ceea ce îmi doresc. Am realizat că munca în acest domeniu este dificilă, dar dacă simți că este meseria ta atunci rezultatele muncii tale te vor bucura nu doar pe tine, dar și pe cei din jur. (SJ, s. Fundul Galbenei, r. Hâncești)

Pentru mine, vizitele studenților din anul II sau ale absolvenților sunt foarte importante. Îmi oferă curaj de a trece peste eșecuri și de a mă impune în companii mari din țară. (SC)

Întâlnirile cu studenții facultății m-au îndemnat să îmi urmez scopul, chiar dacă voi întâlni dificultăți. (SC, s. Fundurii Vechi, r. Glodeni)

Întâlnirile cu colegii angajați în câmpul muncii mi-au oferit un imbold de a căuta eu însămi posibilități de angajare. (SC, or. Cricova, mun. Chișinău)

Studenții care au povestit despre experiențele lor au fost o adevărată motivație pentru mine. Datorită lor, acum vreau mai rapid să mă integrez în jurnalism și să încep a lucra în acest domeniu. (SJ, or. Chișinău)

Cea mai mare problemă evidențiată de studenți a fost echilibrul dificil dintre prezența la ore, în spațiul universitar, și sarcinile din redacție, piatra de încercare pentru mulți tineri care au avut tentative de angajare.

După discuțiile cu studenții din anul II și III am aflat despre unele particularități ale profesiei, despre impedimente, dar și succese care au fost atinse prin sârguință și muncă asiduă. (SC)

Am înțeles că trebuie să depun mai mult efort pentru a obține ce îmi doresc și nu e totul așa de ușor cum pare, sunt foarte multe provocări. (SJD)

După ce ne-au povestit studenții care deja sunt angajați, am înțeles că acest domeniu nu este așa de ușor cum mi s-a părut de la început. Și am înțeles că fără efort nu se face nimic. (SJ, s. Dubăsarii Vechi, Criuleni)

Am înțeles că această profesie nu este așa de ușoară și de frumoasă cum ne pare. Sunt foarte multe probleme peste care trebuie de trecut. Nu prea o să avem zile libere și trebuie să fim dedicați lucrului 100%. (SJ, or. Cahul)

Întâlnirile cu studenții din anul II m-au ajutat să realizez tot ce este greu în cariera de jurnalist și că nu este totul frumos cum se vede la televizor. Ce este după asta, este cu totul diferit și uneori greu, dar este nevoie de mult curaj și răbdare. (SJ, s. Boldurești, r. Nisporeni)

Am înțeles că domeniul ales nu este atât de ușor și că trebuie de depus mult efort și străduință pentru a-ți găsi un loc în această industrie. Sunt multe nuanțe negative care pot să creeze probleme, însă totul este rezolvabil. Deci, studentele din anul II au fost un exemplu care m-a stimulat să îmi urmez visul. (SJD, or. Otaci)

În urma discuțiilor cu studenții din anul II, care deja activează în domeniu, am realizat că orice scop și dorință, dacă depui efort și voință, este realizabilă. Aceștia ne-au povățuit despre calea lor complicată și plină de provocări, dar care le-a oferit un bagaj de cunoștințe noi despre realitatea în mediul social. Astfel, în urma acestor discuții s-a aprins în mine un foc ce mă provoacă să acționez și să îmi urmez țelul. (SJD, s. Rublenița, r. Soroca)

După discuțiile cu studenții angajați am înțeles mai bine cum funcționează profesia de jurnalist și că nu este atât de ușor cum pare. Dar, pe lângă aceasta, nu este imposibil. Dacă depui muncă asiduă, reușești. (SJD, s. Tomai, r. Leova)

În urma discuțiilor cu studenții anului I am trăit sentimente mixte. Pe de o parte, am simțit entuziasmul din vocea lor, care m-a motivat și pe mine să continui în acest domeniu, dar și m-a speriat un pic latura mai puțin plăcută a profesiei: nopți nedormite, timp liber limitat etc. (SJ, s. Coșernița, r. Criuleni)

Gradul de angajare a tinerilor la absolvirea facultății

Analiza datelor chestionarelor realizate în luna iunie 2025 privind angajarea în domeniu a studenților absolvenți ai FJȘC relevă că aproximativ jumătate dintre aceștia deja au un loc de muncă, sunt integrați în redacții, nivel atestat practic în fiecare an, fiind chiar mai mare în cazul a două specialități - Jurnalism și procese mediatice; Comunicare și relații publice. Dintre cei 26 de studenți absolvenți ai anului III (Licență, studii cu frecvență la zi, specialitatea Jurnalism și procese mediatice, grupa cu predare în limba română), 15 erau deja angajați, printre instituțiile de presă fiind Compania Teleradio-Moldova (5), Ziarul de Gardă (1),

Diez (2), Agora (1), TV8 (2), PRO TV (1), Realitatea TV (1) etc. Alți doi absolvenți fuseseră angajați la Compania *Magenta Consulting* încă din anul I. Și în cazul specialității Comunicare și relații publice rezultatele sunt similare: din cei 12 absolvenți, 7 erau angajați în domeniu. În cazul primei promoții de absolvenți ai specialității Producție multimedia, din cei 51 de absolvenți 18 au menționat că sunt angajați în domeniu și au indicat instituțiile angajatoare (inclusiv 3 – PRO TV, 1 – Publicis Moldova, 1 – Centrul Media pentru Tineri etc.).

Tendințe privind angajarea studenților în primii doi ani de facultate

În cazul studenților care vor absolvi facultatea în iulie 2026 - de la specialitatea Jurnalism și procese mediatice - tendințele de a se angaja în domeniu au fost mult mai dinamice încă din primul an de studii (a.s. 2023-2024); 13 studenți din numărul total de 23, din grupă, fiind angajați în redacții în urma unor stagii (3 studenți – la Teleradio-Moldova, câte unul la - ZdG, TV8, Diez, Agora, proiectul media Cu Sens, Ecopresa, WeSport, AgroTV, postul de radio *Ai noștri*). La încheierea anului II de studii, în vara anului 2025, doar 6 studenți încă nu erau angajați în domeniu.

Prin urmare, aceste tendințe de angajare în domeniu au fost accelerate în ultimii 3 ani. Pe de o parte, acest lucru se datorează specificului Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării, de a implica studenții în diferite activități organizate în comun cu reprezentanții redacțiilor (tot mai multe, în perioada menționată), de a organiza stagii de practică și a-i stimula pe studenți să participe la diferite concursuri și *internship*-uri organizate în domeniul jurnalismului. Pe de altă parte, generațiile de tineri de la facultate, care au urmat după pandemia de COVID-19 (ulterior, în 2022, în contextul războiului provocat de Federația Rusă în Ucraina), au demonstrat un interes vădit, mult mai mare, pentru a ajunge în redacții și a se angaja ca reporteri încă din primul an de studii. În prezent, a crescut ușor numărul tinerilor de la facultate, dar și al absolvenților care decid să *nu emigreze*, iar acest lucru poate fi demonstrat nu doar prin datele chestionării absolvenților, dar și analizând prezența angajaților în fiecare redacție: în ultimii 3 ani a crescut numărul reporterilor angajați în redacțiile din Republica Moldova. Instituțiile media au dat dovadă de o deschidere tot mai mare pentru a angaja tineri, inclusiv studenți de la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării a USM.

În ce privește studenții care au pășit pragul Universității în toamna anului 2024, tendințele sunt dinamice, cel puțin 30 la sută dintre cei de la specialitatea Jurnalism și procese mediatice fiind angajați în domeniu în anul I și II, printre instituțiile media fiind Jurnal TV, TV8, Teleradio-Moldova, Moldova.org, Agora.md, Cu Sens, Unimedia etc. Acesta este cel de-al doilea grup de respondenți, care au fost rugați să participe la studiul de cercetare. Studenții au fost rugați să răspundă la câteva întrebări care vizează experiențele lor de angajare în domeniu, cele mai frecvente dificultăți pe care le-au înfruntat, dar și impactul schimbului de experiență cu semenii lor, colegi-studenți din anul II, III sau de la ciclul II, Master, precum și absolvenți ai facultății. Colectarea datelor a avut loc în zilele de 26-28 iunie 2025. La sondaj au fost solicitați să participe 20 de studenți din anul I, ciclul I, Licență (17 tinere, 3 tineri; 17 de la specialitatea Jurnalism și 3 de la specialitatea Comunicare), cu vârste cuprinse între 19 și 23 de ani, care au pășit pragul Universității de Stat din Moldova în toamna anului 2024; un grup reprezentativ privind experiențele de muncă în domeniu, majoritatea fiind deja angajați, de câteva luni sau chiar de mai bine de un an, unii fiind deja reporteri în redacții la înscrierea în anul I (3 respondenți). Datele au fost completate de jurnaliștii invitați la aceste întâlniri cu studenții, care au pus accent pe schimbul de experiență și pe învățarea *peer-to-peer* (schimburi de experiență de la egal la egal, de la tineri / studenți la semenii lor).

La întrebarea **când au ajuns prima oară în redacție și cum a fost această experiență**, trei respondente au declarat că au avut **experiențe de muncă încă înainte de a se înscrie la Universitate**, fiind în perioada liceului (la 16-17 ani).

Prima mea experiență într-o redacție a fost când aveam 17 ani, în perioada verii, când am lucrat timp de două luni în Departamentul Știri de la ProTV Chișinău. A fost complicat și greu, dar în același timp extrem de formator. Totul era nou pentru mine: ritmul alert, responsabilitatea informației, contactul direct cu oamenii și realitatea din teren. M-am confruntat cu dificultăți legate de organizarea timpului, redactarea rapidă a știrilor, formularea întrebărilor în interviuri și gestionarea presiunii. Am avut o lună de probă

și deja după aceea am fost angajată. Am lucrat intensiv, realizând 96 de materiale jurnalistice. A fost o provocare ce m-a ajutat să înțeleg mai bine ce înseamnă meseria de reporter și m-a motivat să continui în domeniu. (SJ 12)

Prima dată într-o redacție am ajuns cu aproximativ doi ani în urmă, nu știam nimic despre cum funcționează o redacție, am mers acolo doar din simplu interes. Cele mai mari dificultăți le-am întâmpinat la adaptarea la stilul jurnalist, pentru că eram încă în perioada liceului și scriam texte în stil poetic. Am avut o perioadă de probă mai lungă, deoarece era o redacție nouă și mică, iar finanțe încă nu erau. Între timp am înțeles și care este stilul jurnalist. După această perioadă am fost angajată. (SJ 10)

Experiența mea în jurnalism a început în anul 2023, la postul de televiziune AGRO TV Moldova, unde am activat timp de un an în calitate de reporter. Am început cu o perioadă de probă de două săptămâni, iar după aproximativ o lună am realizat primele mele reportaje sociale. Am vizitat numeroase familii aflate în situații vulnerabile, în special cele care aveau copii cu dizabilități. A fost pentru prima dată când am simțit, cu adevărat, ce înseamnă să trăiești cu sens. Primul material realizat m-a făcut să văd viața altfel: am început să iubesc mai mult oamenii, familia, să apreciez lucrurile mărunte și să fiu recunoscătoare pentru tot ce am. A fost o perioadă care m-a schimbat profund și mi-a întărit legătura cu valorile esențiale ale vieții. În afară de experiența acumulată prin voluntariat, în domeniile comunicării și marketingului, nu aveam alte baze solide. Cu toate acestea, colegii mi-au oferit sprijin și m-am adaptat rapid la ritmul și cerințele redacției. După aproximativ un an, am început să lucrez la UNIMEDIA. Și aici am avut o perioadă de probă de aproximativ 7-10 zile. Tranziția de la televiziune la un portal de știri a fost o schimbare majoră, însă cu timpul m-am adaptat și acest nou mediu mi-a oferit alte perspective. După câteva luni, am lansat propriul meu proiect – „Tinerii care împing Moldova înainte” – o inițiativă care mi-a oferit oportunitatea de a spune povești inspiraționale și de a aduce în prim-plan tinerii care contribuie activ la dezvoltarea țării (SJ 9)

Câțiva respondenți au menționat că **deja au fost angajați pe parcursul anului I de studii la facultate.**

Prima dată a fost în martie (2025), am făcut trei săptămâni de practică în redacția TV8, departamentul de știri. A fost complicat la început, pentru că trebuia mereu să ai inițiativă, nimic nu se oferă pe tavă. Când am anunțat că s-au terminat cele trei săptămâni de practică, mi-au spus să rămân. (SJ 1)

Prima dată am ajuns într-o redacție în luna noiembrie după ce am câștigat un internship din partea universității. A fost greu pentru că nu știam cum să scriu o știre, nu știam de ce să mă apuc și cum este să fii reporter. Am avut o perioadă de probă în care mi-am dat silința și am descoperit tare multe lucruri noi pentru mine. A fost complicat, dar echipa Jurnal TV m-a ajutat cu mult drag să devin membră în familia lor. (SJ 3)

Am ajuns în redacție în urma unui stagiu de practică, în martie 2025. După trei săptămâni de stagiu, spre bucuria mea, producătoarea mi-a propus să mă angajeze. Norocul meu a fost că am mers la practică împreună cu o colegă și, în două, încetitor, am învățat și programa de la știri, și multe alte chestii logistice. (SJ 13)

Unii respondenți au declarat că se află „în tranziție”, în proces de transfer de la o redacție la alta, fie după stagiul de practică, fie pentru că nu erau locuri vacante și nu au putut fi angajați.

Experiența mea în domeniu a început la sfârșitul lunii aprilie, când emisiunea „Zi de bine” de la Moldova1 avea nevoie de reporter. Eu îmi doream foarte mult să încep activitatea în acest domeniu, dar nu știam de unde să încep. Odată ce m-au luat, mi s-a spus că am potențial de o posibilă angajare, dar intru ca stagiar. Am avut parte de o echipă foarte prietenoasă, ori de câte ori am avut vreo problemă ei nu ezitau să mă ajute. Fiind un videomagazin pentru femei, mi-a fost foarte ușor să găsesc subiecte pentru publicul țintă. Inițial făceam câte un material pe săptămână, acum am ajuns la câte vreo 4-5. Pot spune că datorită faptului că toți au vrut să mă ajute să mă încadrez mai rapid, eu am înțeles într-un timp foarte scurt ce am de făcut. La moment nu am fost angajată ca reporter la emisiune, deoarece nu dispun de locuri vacante. Sunt la moment în tranziție și sper să reușesc la știri. Colegii mei din redacție s-au întristat că plec deoarece și eu m-am deprins cu ei, și ei cu mine, dar tot ce se face se face spre bine. În general, sunt cea mai fericită că am avut această experiență, care chiar mi-a dat posibilitatea să înțeleg ce este televiziunea și divertismentul. (SJ 4)

Prima mea vizită într-o redacție, pentru a munci, a fost în cadrul stagiului de inițiere în specialitate. Mi-a plăcut foarte mult, doar că programul era mereu unul instabil. Nu știai când vei ieși din redacție. Am

rămas dezamăgită spre final din cauza faptului că nu am putut să rămân acolo - nu aveau posturi vacante de reporter. Partea bună este că tot ce se face, este spre bine. Luni merg într-o nouă redacție, unde sper să activez în regim full-time și să am posibilitatea de a rămâne acolo. (SJ 2)

Am ajuns în redacția revistei „Literatura și Arta” pe 16 iunie 2025. A fost o practică de o săptămână. M-am adaptat la stilul revistei și la cerințele redacției. Nu am avut perioadă de probă și nu am fost angajat. Momentan nu lucrez. Urmează să încep colaborarea cu Agora. Va fi part-time. (SJ 5)

Prima oară am ajuns în redacție la începutul lunii noiembrie. Am fost în perioada de probă timp de câteva luni, apoi am încetat colaborarea cu ei, deoarece nu mai vedeam o perspectivă pentru mine. La început a fost bine, dar pe parcurs nu mi-au fost îndeplinite așteptările. În prezent, fac stagiul la Ziarul de Gardă. Este o experiență bună, un pic stresantă, dar cu rezultate fructuoase pentru mine. Sunt din nou în perioada de probă. (SJ 6)

Eu am făcut stagiul de practică de inițiere la Unda liberă (FJȘC). (SJ 16)

Câțiva respondenți au precizat că **se aflau deocamdată în perioada de stagiere**, dar își doresc să realizeze acest scop în cel mai scurt timp.

Am ajuns în redacție la Teleradio-Moldova (în newsroom), sunt stagiară de la începutul lunii iunie, după un curs de preinternship din luna aprilie. Stagiul durează 3 luni, se va încheia în august. Și în perioada stagiului de inițiere am fost aici. Ar trebui să fiu în redacție 5 ore, dar uneori rămân și mai mult. De câteva zile a venit și o colegă, care a făcut stagiere la o emisiune tot de la TRM. (SJ 15)

Am pășit pentru prima dată într-o redacție ca practicant vara aceasta, în perioada stagiului practicii de inițiere în specialitate. Primele zile au fost emoționante, mai ales din cauza ritmului alert și a nevoii de adaptare rapidă. Momentan nu sunt angajată, am participat doar la practica de inițiere, organizată de facultate. A fost o experiență scurtă, dar valoroasă, care m-a ajutat să înțeleg mai bine cum funcționează o redacție în mod real. (SJ 7)

Pentru prima dată am ajuns în redacție acum, în iunie, pentru stagiul de practică. Mi-a plăcut mult, am ajuns într-o redacție minunată. Cele mai mari dificultăți erau totuși propriile mele bariere, teama, nesiguranța, rușinea. Am desfășurat stagiul de practică și atât. Nu lucrez în domeniu. Totuși acele întâlniri mi-au dat curaj și ambiție. (SJ 8)

Prima dată am ajuns în redacție în perioada stagiului de practică propus de Universitate. Am întâmpinat dificultăți în adaptare cu colectivul, decât cu lucrul propriu-zis. Din lipsă de motivație nu am reușit să fac prea multe și nici nu am rămas acolo. (SJ 11)

Pentru prima dată am ajuns într-o redacție în toamna anului 2024, când din partea FJȘC mi s-a oferit oportunitatea de a pleca la TV Moldova 1, pentru a urmări procesul de muncă într-o redacție în cadrul unei emisiuni. Atunci am văzut cum arată o redacție și care este structura unei echipe redacționale. Actualmente nu sunt angajată într-o redacție. Însă recent am finalizat stagiul de practică de inițiere în specialitate, unde m-am familiarizat cu o echipă frumoasă, cu obiectivele și politica editorială a instituției. Această perioadă de practică la Moldova 1, la emisiunea „Zi de bine” mi-a trezit interesul, dorința și inițiativa de a mă angaja în viitorul apropiat și a lucra în domeniul jurnalismului. (SJ 14)

Sunt la început de drum în jurnalism, fiind studentă în anul I, dar deja am început să prind gustul meseriei. Am scris articole, am lucrat la proiecte interesante și învăț cum să verific corect informațiile și să comunic clar și responsabil. E un domeniu care mă pasionează și vreau să cresc în el pas cu pas. (SJ 16)

În ce privește **dificultățile cu care se confruntă studenții** în contextul acestor prime experiențe de muncă în domeniu, respondenții au menționat următoarele.

Nu e ușor să lucrezi într-o redacție. (SJ 13)

Totul era nou pentru mine. (SJ 12)

Din dificultăți, cred că a fost faptul că eram timidă și mă temeam să întreb. Poate mai multe exerciții de lucru în teren în timpul anului la facultate m-ar fi ajutat mai mult în practică. (SJ 4)

Cea mai mare dificultate a fost respectarea termenelor-limită (deadline). (SJ 5)

Să învăț să lucrez sub presiunea timpului, respectând termenele-limită și cerințele editoriale. (SJ 7)

Cele mai mari dificultăți erau totuși propriile mele bariere. (SJ 8)

Cel mai greu de la început a fost să nu fac o greșală și să nu o pot schimba. (SJ 16)

Dintre dificultățile întâmpinate, cea mai mare a fost lipsa cunoștințelor teoretice, întrucât am început să lucrez la doar 16, aproape 17 ani. (SJ 9)

Cele mai mari dificultăți am întâmpinat în adaptarea la stilul jurnalistic. (SJ 10)

Adaptarea în colectivul redacției. (SJ 11)

Cea mai mare dificultate a fost că nimeni nu îți atrage atenția, de fapt, și trebuie să lupți singură. (SJ 13)

*Studentii au fost rugați să vorbească despre **experiențele de muncă**, să precizeze dacă lucrează full-time sau part-time.*

Acum deja lucrez full-time, fiind reporter de știri externe. Însă fac și reportaje de actualitate, dar și sociale, economice. Am avut ocazia să fiu desemnată pentru a realiza campania de aniversare TV8 – 8 ani. (SJ 1)

La moment lucrez part-time pentru că sunt reporter la producție media, acolo nu este atât de solicitant și cumva am vrut să pot gestiona studiile și lucrul. (SJ 3)

Vara lucrez full-time. Am avut ocazia să contribui direct la procesul editorial, să lucrez în ritmul alert specific presei și să înțeleg mai profund responsabilitatea informării corecte și rapide a publicului. Am învățat să selectez informațiile relevante, să formulez titluri clare și atrăgătoare, dar și să respect normele deontologice ale jurnalismului. Colaborarea cu o echipă profesionistă m-a ajutat să-mi dezvolt abilitățile de redactare, de verificare a surselor și de adaptare la diferite formate media. Fiecare zi a venit cu provocări noi, dar și cu oportunități de învățare, ceea ce face ca această experiență să fie extrem de utilă pentru cariera mea în domeniul comunicării și jurnalismului. (SJ 9)

La momentul actual sunt editor la redacția „TV8”, sunt angajată full-time. Paralel, colaborez și cu redacția de unde mi-am început calea, „Rezina în Obiectiv”, unde sunt implicată part-time într-un proiect. Experiența la munca actuală este una deosebită, deoarece sunt într-o redacție mai mare, în conexiune cu mai mulți oameni, dar, cel mai important, scriu despre subiecte din mai multe domenii și de interes național. Astfel, ajung să înțeleg mai bine cum stau lucrurile în domenii cum ar fi energie, economie sau politică. (SJ 10)

***În prezent lucrez ca reporteră de știri la Jurnal TV, în regim full-time.** Este un post solicitant, dar extrem de dinamic și satisfăcător. Fiecare zi vine cu subiecte noi, deplasări pe teren, interviuri, documentare și redactare de reportaje. Lucrul în televiziune presupune muncă în echipă, reacție rapidă și o permanentă atenție la detalii. Îmi place faptul că pot contribui, prin munca mea, la informarea corectă a publicului și la aducerea în prim-plan a unor subiecte importante pentru societate. Pot spune că am o echipă superbă, alături de care mă simt ca acasă și ador să merg la lucru. (SJ 12)*

Nu e ușor să lucrezi într-o redacție. E stresant, mai ales când toți te văd „mică”. Totuși, la finalul zilei, rezultatul e foarte frumos, mai ales când mai primești și o apreciere. Sincer, sunt angajată part-time, însă lucrez full-time. Spre deosebire de alte redacții, la noi nu există ideea de „vin la orice oră vreau, cum vreau, dacă sunt angajată part-time”. Îmi doresc să fiu plătită pentru o normă întreagă. Depinde deja de mine să prind curaj și să port o discuție sinceră cu ei. De obicei, lucrez de la 09.30 până la 18.30, dar au fost și zile când veneam la ora 08.00 la redacție sau stăteam până la 20.00. (SJ 13)

Am învățat, lucrând în timpul stagiului, multe lucruri pe care nu le știam: să ascult emisiuni și să scriu texte, cum să citez corect, cum să transmit solicitări de informații etc. (SJ 15)

Prima oară am ajuns în redacție prin martie. La început a fost un pic greu, totul era nou și necunoscut, dar m-am adaptat destul de repede. (SJ 16)

Comunicare, legături, conexiuni: dintre instituții de presă, reporteri, studenți, Universitate

*Întrebați ce impact au avut, în primul an de facultate, chiar de la început, întâlnirile și discuțiile **organizate la facultate cu studenții și masteranzii angajați în domeniu** și cu tinerii absolvenți ai facultății, respondenții au pus accent pe următoarele aspecte:*

A fost o experiență plăcută, dar și utilă, pentru a concretiza anumite detalii dintr-o redacție, a afla curiozități, dar și a înțelege mai bine dacă într-adevăr vrei să faci asta. (SJ 1)

Avem oportunitatea să auzim și experiențele altora, să învățăm din ele, să „furăm” un sfat. Fiecare nouă întâlnire mi-a adus un nou personaj care mă inspiră. De exemplu, Irina pentru mine nu este un simplu reporter, dar ceva mult mai mult. Faptul că reușește să combine facultatea și munca pe care o face extraordinar de bine, mă inspiră și mă motivează s-o fac și eu. Știu că am să pot. (SJ 2)

Mi-a oferit motivație și m-am convins CĂ SE POATE! (SJ 3)

Chiar sunt recunoscătoare ca au existat și acele vizite ale jurnaliștilor din mai multe redacții, care ne-au deschis ochii spre adevărul acestei meserii, dificultățile pe care le putem întâlni, dar totodată și despre cât de frumos este să obosești lucrând. Pot spune ca nu regret ca am ales domeniul, pentru că pe cât de obosit te simți la sfârșitul zilei, pe atât de util te simți. (SJ 4)

(ne oferă) Informații utile despre piața muncii, despre cerințele din redacții și despre cum să te integrezi ca începător. (SJ 5)

Întâlnirile cu tineri deja implicați în presă ne-au oferit, încă din primul an, o imagine realistă asupra profesiei. Am aflat care sunt provocările concrete din redacții, ce așteptări au angajatorii și ce contează cu adevărat în mediul profesional. Aceste discuții ne-au motivat, ne-au orientat și ne-au ajutat să conștientizăm că e important să ne implicăm activ încă din timpul facultății. (SJ 7)

Întâlnirile organizate cu studenții-invitați m-au marcat foarte mult. Aname datorită lor am ajuns la prima mea redacție – am intrat „în pâine” chiar din primele luni. (SJ 6)

Nu lucrez în domeniu. Totuși acele întâlniri mi-au dat curaj și ambiție. (SJ 8)

Întâlnirile mi-au oferit, încă din primul an, o perspectivă realistă asupra pieței muncii și a traseului profesional posibil după facultate. Aceste discuții au fost foarte motivante, deoarece am aflat direct de la cei care au fost în locul nostru ce abilități sunt esențiale, ce provocări apar în practică și cum poate fi valorificată pregătirea universitară în carieră. (SJ 9)

Aceste întâlniri au fost o motivație, pentru că aveam în fața noastră jurnaliști cu nume mare sau studenți care la fel au deja succes în domeniul dat. Am aflat experiențe din diverse categorii, presă scrisă, radio sau televiziune, ceea ce a permis să înțelegem mai bine cum funcționează lucrurile și să alegem ce ne place mai mult. (SJ 10)

În primul an am reușit să facem cunoștință atât cu jurnaliști cunoscuți, cât și cu colegi care deja lucrează. Aceste întâlniri ne-au oferit oportunitatea de a discuta cu ei, de a le afla parcursul, sugestii, dar și un sprijin pentru noi, care suntem la început de cale, având deja persoane cunoscute în domeniu la care putem apela când avem nevoie. (SJ 11)

Întâlnirile cu studenții angajați în domeniu și cu absolvenții facultății au fost extrem de utile și de motivaționale. Ne-au oferit o perspectivă realistă asupra pieței muncii, ne-au încurajat să ne implicăm activ încă din primul an și ne-au ajutat să înțelegem diversitatea posibilităților din domeniul jurnalismului și comunicării. Am apreciat sinceritatea invitațiilor, exemplele concrete din activitatea lor profesională și disponibilitatea de a răspunde la întrebări. A fost o ocazie bună să facem conexiuni și să ne orientăm mai clar în carieră. (SJ 12)

Întâlnirile m-au convins că e frumos și realist să lucrezi din primul an de facultate. Cel mai important e să îți dorești. Întâlnirile m-au convins că viața de jurnalist e plină de provocări, însă merită, pentru că, într-un final, vine acel moment de „răsplată”. (SJ 13)

Primul an de facultate mi-a oferit multe cunoștințe, ce țin de teorie, baza profesiei, dar și întâlniri și vizite frumoase, pline de emoții vii. Cu multă plăcere îmi amintesc de vizitele de la Agora, ProTV, Diez, TV Moldova 1... dar și de persoanele cu o experiență mare în domeniul jurnalismului care au venit (la facultate) în cadrul cursurilor, pentru a împărtăși momente frumoase din experiența lor. Aceste întâlniri mi-au oferit curaj, putere și încredere în forțele mele, că și eu voi reuși să îmi creez o carieră bună. (SJ 14)

(Discuțiile cu invitații la facultate) – A fost foarte bine. A fost interesant și m-am bucurat să cunosc jurnaliști de la redacții de care nu știam, de ex. Irina (Tabaranu), de la Zona de Securitate. De atunci, de la acea întâlnire, urmăresc Zona de Securitate. Mi-au plăcut mult și discuțiile cu fetele de la Zuper. (SJ 15)

*La rândul lor, **studenții din anul I, din grupa de la specialitatea Comunicare și relații publice** au pus accent pe aspectele care au diferențiat experiențele lor în domeniu:*

Am participat la un program de stagii plătit, după care am fost angajată pe post de comunicatoare la un ONG. La început a fost o perioadă de probă, după care am fost angajată. Pot spune că oriunde găsești lecții pe care le înveți și provocări ce te fac un specialist mai bun. Una dintre provocările cu care m-am confruntat a fost să mă adaptez la specificul muncii și la volumul de proiecte pe care trebuia să le promovez. La moment lucrez part-time la un ONG și la un proiect bazat pe comunicarea strategică în diverse regiuni

ale țării. Actuala experiență de muncă este una frumoasă, plină de lecții pe care le învăț zilnic, dar și de momente frumoase. Este o experiență care mă ajută să mă dezvolt ca profesionist în domeniul științelor comunicării. (SC 1)

Nu am experiență de muncă în redacții, în schimb am avut posibilitatea de a identifica un loc de muncă într-un domeniu în care activez deja de mulți ani și în care nu am avut nevoie de vreo perioadă de adaptare, cunoscând deja toate detaliile specifice mediului profesional. Cred că cea mai mare dificultate este de a fi pe aceeași lungime de undă cu echipa managerială. Totuși, această experiență m-a învățat despre importanța vitală a unei comunicări interne „la subiect” și productive, în urma căreia și comunicarea externă devine mult mai ușor de realizat. La moment activez part-time pentru o asociație obștească. Este o experiență care îmi oferă o platformă pentru exprimarea mea profesională, având spațiu de a implementa lucrurile învățate la facultate, de a experimenta tendințe noi din domeniu și de a mă reinventa constant. Consider că este foarte important de a avea o astfel de posibilitate, întrucât doar în procesul de aplicare practică putem sesiza și analiza impactul activității noastre asupra publicului, aceasta încurajând învățarea continuă. (SC 3)

Nu am avut oportunitatea să lucrez într-o redacție. Acum nu sunt angajată, dar sunt în perioada de stagiere full-time (comunicator). (SC 2)

Solicitați să se pronunțe asupra utilității discuțiilor cu invitații despre stagiile de practică și primele experiențe de muncă în domeniu, studenții de la specialitatea Comunicare și relații publice au menționat:

Mi-au fost de ajutor, am cunoscut persoane noi, invitații noștri au fost ca un suflu nou, am aflat despre oportunități de angajare și, în primul rând, ei mi-au demonstrat că este foarte real să îți găsești job din primul an de studii. (SC 2)

Întâlnirile organizate în primul an de facultate constituie o modalitate de sporire a încrederii în propriile puteri și capacități. Exemplele pozitive ale colegilor mai mari ne oferă siguranța că există loc și pentru noi în acest domeniu, demonstrând faptul că implicarea, interesul sau munca „bate” experiența sau vârsta. (SC 3)

Primul an de facultate mi-a oferit o bază de networking care a contribuit activ la crearea de legături cu diverse persoane ce m-au ajutat pe plan profesional. Întâlnirile organizate mi-au permis nu doar să cunosc colegii mai mari, dar și să fiu inspirată să continui pe acest drum. (SC 1)

La rândul lor, **reprezentanții instituțiilor de presă**, respondenții-invitați la discuțiile cu studenții au menționat:

Pentru mine, această experiență a fost unică și deosebită. Îmi amintesc că, atunci când eram studentă în anul I și venea un invitat la facultate, mă întrebam: „Oare ce ar trebui să fac ca, într-o zi, să fiu invitată și eu aici?” Răspunsul l-am găsit chiar după această întâlnire cu studenții. Am înțeles că trebuie să muncim și să evoluăm pentru ca, mai târziu, să putem împărtăși propria noastră experiență cu alți tineri. Știu că munca mea în jurnalism – mai ales în domeniul dedicat copiilor – a fost una intensă, mai ales ținând cont că eram doar o studentă în anul II, apoi în anul III. Atunci când le-am vorbit studenților despre parcursul meu, am simțit cu adevărat că tot ce am făcut a fost apreciat și că nu a fost în zadar. Astfel de întâlniri nu sunt valoroase doar pentru studenți, care au ocazia să cunoască oameni, proiecte și perspective noi, ci și pentru invitați. Lor li se oferă un moment de reflecție, în care își pun în ordine cunoștințele acumulate și le transmit mai departe – un gest care vine ca o recunoaștere sinceră a muncii și stăruinței lor. Mulțumesc pentru această experiență minunată. (RI 1)

Am avut o plăcere deosebită să împărtășesc din experiența mea în jurnalismul de televiziune studenților din anul I la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării. Cred că asemenea inițiative sunt utile pentru ei, fiindcă astfel au ocazia să învețe de la profesioniști care activează zi de zi în domeniu. Totodată, datorită acestor discuții, studenții pot obține anumite informații pe care sunt interesați să le afle și să-și creeze anumite conexiuni pe viitor. Le doresc studenților succese și multă inspirație în tot ce fac. (RI 2)

M-am bucurat să revin printre studenți și să văd entuziasmul lor, curiozitatea – pe care o aveam și eu atunci când am început acest drum. Și eu, la rândul meu, am beneficiat de astfel de experiențe, profesioniști care au venit direct „din teren” să ne povestească despre cum e să fii jurnalist, care sunt dificultățile. M-au ajutat acele întâlniri și sper că am oferit și eu repere, idei și recomandări bune pentru tinerii cu care am vorbit recent. Acest tip de întâlniri sunt necesare, pentru că jurnalismul e din ce în ce mai complex în ultimii ani, se dezvoltă, se schimbă, apar diverse piedici pentru cei care vor să descopere adevărul și care vor să

își facă munca onest. Tinerii, studenții, au nevoie de oameni care să le zică faptul că nu e ușor, dar e necesar și posibil să faci jurnalism de calitate în Republica Moldova. (RI 3)

Mă bucur că printre cei care au vorbit în fața studenților din anul I m-am regăsit și eu. De atunci și până acum am crescut mult – atât în „substanță cenușie”, cât și în cariera mea de jurnalist sportiv. Pe viitorii colegi de breaslă i-am văzut entuziasmați de ceea ce se petrecea, le-am văzut ochii arzând de curiozitate și de dorința de a face jurnalism profesionist. Cu siguranță, mă bucur că unii dintre acești studenți îmi sunt acum colegi de televiziune. Ce le doresc eu este să nu-și piardă acea sclipire din privire, pentru că, dacă e ceva ce am învățat în acest un an și jumătate de activitate în domeniu, este că avem momente de ardere profesională, momente în care nu știi dacă merită să mai continui sau nu. Dar sunt sigură că sunt puternici, vor reuși să răzbată și, cu timpul, vom auzi de ei. (RI 4)

Astfel de sesiuni de schimb de experiență între studenții anului I și III sunt esențiale în coagularea breslei din jurnalism și domeniul comunicării. Mai mult decât atât, acestea oferă studenților oportunitatea de a afla mai multe despre programul de studii, dar și de a-l impulsiona, având un exemplu concret din spațiul lor. (RI 5)

*Întrebați ce **sugestii sau recomandări** au pentru facultate, angajatori și, respectiv, pentru studenți, respondenții au menționat următoarele aspecte:*

Pentru facultate, să ofere aceste posibilități (întâlniri cu studenții-angajați) mai des studenților; mai ales din anul I, pentru a se familiariza, a cunoaște detalii și a-i convinge să depună muncă pentru a obține rezultate. Ar fi binevenite și deplasări în România, spre exemplu, schimburi de experiență, pentru că cei de acolo sunt foarte buni (am avut ocazia să fac cunoștință cu ei, să lucrăm împreună). Pentru angajatori, un lucru pot spune – ei văd din start dacă îți dai interesul sau nu, nimeni nu stă să te dădăcească într-o redacție și asta e oarecum o normalitate, cel puțin așa e în Republica Moldova. Pentru tinerii absolvenți – să înceapă a lucra de pe băncile facultății pentru că experiența e cea mai importantă, iar până a avea un nume e cale lungă. Cred că aș adăuga, drept motivație, să se implice mai mult. Spre exemplu, eu după doar 3 luni jumătate de muncă la TV8 am fost desemnată să plec la Haga pentru Summitul NATO. Unii nici după 8 ani de reporterie nu ajung acolo. (SJ 1)

Ne dorim mult mai multă practică, pentru că, plecând în redacție, mi-am dat seama ce greu este să mă apropiu de oameni, să le vorbesc, să îmi fac treaba de reporter. Este dificil atunci când pe teorie ești 80%, iar practică - 20%. (SJ 2)

Ca recomandări aș sugera ca să facem mai multă practică, ce ține de scrierea corectă a unei știri, cum putem face un reportaj bun. Pentru viitorii studenți le-aș propune să își dea interesul și să participe cât mai mult la trainingurile organizate de universitate. Să viseze și să muncească pentru a-și îndeplini scopurile. (SJ 3)

Ceea ce ține de recomandări ar fi ca practica de la sfârșitul fiecărui an de studii să fie mai mult decât o săptămână, deoarece practic nu reușești bine să înțelegi ce este lucrul într-o redacție și deja trebuie să pleci. Poate mai multe laboratoare ce ar presupune întocmirea materialelor jurnalistice și lucru pe teren. Pentru studenți aș recomanda mult curaj și răbdare, dar și multă creativitate. (SJ 4)

Pentru facultate: să continue aceste întâlniri. Pentru angajatori: să colaboreze mai mult cu studenții. Pentru studenți: să caute practică din primul an. (SJ 5)

Îi îndemn pe studenți să încerce cât mai curând să lucreze. Asta îi va ajuta să înțeleagă dacă această meserie este sau nu pentru ei. Pentru angajatori și facultate nu am nimic de reproșat. Mecanismul funcționează bine și nu cred că trebuie modificat. (SJ 6)

Cred că facultatea ar putea oferi mai multe oportunități practice, angajatorii ar trebui să fie mai deschiși față de studenți, iar studenții să fie cât mai implicați încă din primul an. (SJ 7)

Pentru facultate, să se vorbească și cum treci peste propriile temeri, nu doar despre cum se execută profesia, pentru că fără curaj nu o putem face. Pentru angajatori – să fie mai răbdători la început, eu am avut noroc de o conducătoare de practică tare bună, calmă și înțelegătoare. După aceste experiențe, dorința să activez în domeniu a crescut. Iar pentru studenți – să fie mai încrezuți. (SJ 8)

Mi-ar plăcea ca facultatea să organizeze cursuri sau discuții aplicate, mai ancorate în realitatea socială și juridică, cum ar fi un curs de jurisprudență sau politologie. Cred că ar fi util pentru viitorii jurnaliști să înțeleagă mai bine sistemul de justiție, instituțiile statului și mecanismele decizionale. (SJ 9)

Pentru facultate aș avea un sfat esențial: să începem încă din anul 1 să scriem mai multe subiecte jurnalistice, pentru ca atunci când mergem în redacție să avem deja o mică experiență în scriere. Pentru studenți: să-și dea interesul pentru a cunoaște acest domeniu, să-și găsească un post de muncă încă din primul an, pentru a îmbina teoria de la universitate cu practica, pentru că doar așa se înțelege mai bine acest domeniu. Pentru angajatori: să nu perceapă studenții că pe niște copii și să nu aibă frica de a-i lua la muncă, deoarece din primul an majoritatea studenților nu au experiență și aleg o redacție pentru a acumula această experiență. (SJ 10)

Aș sugera, pentru Universitate, să continue cu astfel de întâlniri pentru studenți și să-i susțină. Pentru studenți – să îmbrățișeze orice oportunitate și șansă care le apare în cale. Angajatorii să fie cât mai răbdători, să le acorde atenție și îndrumare celor veniți în instituție. (SJ 11)

Pentru facultate: ar fi benefic să existe mai multe cursuri practice, să ne expunem din timp la situații reale de lucru și să avem mai multe colaborări directe cu redacții sau companii din domeniu. De asemenea, ar fi utilă o mai bună integrare a componentelor multimedia (TV, radio și online) în procesul de învățare. Pentru angajatori: să ofere stagii plătite, de mentorat real, unde tinerii să poată învăța fără teama greșelilor. E important să se investească în formarea viitorilor jurnaliști. Pentru studenți: să fie curioși, să înceapă devreme și să nu aștepte „momentul perfect”. Implicarea încă din primul an face diferența. Să caute experiențe practice, să accepte provocările și să învețe din fiecare greșală. (SJ 12)

Ca recomandări, pentru facultate, aș accentua faptul ca să continue să organizeze astfel de vizite și întâlniri, aș recomanda să planifice vizite și la instituții de radio, de presă scrisă, pentru a satisface interesele studenților. Plăcut și interesant ar fi și întâlniri cu scriitori din Republica Moldova și nu numai, întrucât jurnaliștii au unele puncte comune și cu aceste persoane – arta de a scrie. (SJ 14)

Pentru facultate recomand să continue să organizeze aceste întâlniri cu studenți și profesioniști în domeniu, poate chiar într-un mod mai activ. Pentru studenți recomand să se implice deoarece această perioadă îți oferă toate instrumentele de care ai nevoie pentru a te lansa în viața profesională. Iar pentru angajatori - să susțină tinerii profesioniști și să colaboreze proactiv cu mediul academic pentru a consolida breasla comunicatorilor. (SC 1)

Pentru facultate: să asculte mai des ideile studenților, mai ales ce ține de modernizare și apariție pe social media, pentru că este o metoda perfectă de promovare a facultății. Pentru angajatori: să nu se bazeze în primul rând pe CV și anii de experiență, dar pe determinarea, caracterul și voința angajatului de a prospera. (SC 2)

Studenților le-aș recomanda să se implice cât mai mult în aceste activități de profesionalizare, deoarece în cadrul acestora pot dobândi cunoștințe foarte valoroase, care ulterior pot deveni acel „as în mână”. Pentru facultate, aș recomanda să susțină și să încurajeze implicarea și interesul studenților, comportamente care adesea sunt înțelese greșit sau sunt confundate cu alte lucruri. Angajatorilor le-aș sugera să aibă mai multă încredere în generația tânără și să fie mult mai receptivi la cererile studenților de a realiza vizite de studiu, stagii de practică sau chiar de a se angaja. (SC 3)

Să nu renunțe de la început, că s-a întâmplat și cu mine, nu înțelegeam ce trebuie să fac. Mă bucur că am mers până la capăt și nu renunț. Nu trebuie să te dai bătut din prima. (SJ 15)

Concluzii

În perspectiva integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană, primează interesul general, strategic, de țară – atragerea tinerilor pe piața muncii, pentru a evita emigrația (ținând cont de depopularea țării, nivelul alert de îmbătrânire a populației, dificultățile ce țin de sistemul de pensii); este nevoie de politici clare de sprijinire a accesului tinerilor pe piața muncii.

În cazul mass-media, tocmai ținând cont de necesitățile presei autohtone, este nevoie de un efort colectiv, cumulat, între mediul universitar și instituțiile media, care să motiveze și să sprijine tranziția tinerilor de la studii la piața muncii, cu maximă deschidere și responsabilitate, fără ping-pong de acuzații, pentru că acesta afectează în general imaginea domeniului, trezește confuzie în rândul studenților, scade încrederea în gradul de pregătire a specialiștilor, dar și în integrarea reușită pe piața muncii. Este nevoie de disponibilitatea tuturor părților, pentru ca studenții să aibă încrederea că este nevoie de ei pe piața muncii și că ei se pot

realiza aici, acasă, în Republica Moldova - pentru că sunt și numeroși factori de risc. Gradul de satisfacție și motivația – în mediul universitar sau la locul de muncă – îi face mai rezilienți pe studenți (în pofida orarului dificil). În acest sens, colaborarea dintre universități și piața muncii este esențială, pentru a facilita adaptarea studenților / tinerilor în încercările lor de a se integra pe piața muncii. Fie că este oficializată prin intermediul unor Acorduri de parteneriat sau colaborare, această deschidere a părților poate avea avantaje reciproce.

Printre soluțiile implementate la FJȘC pot fi menționate următoarele: parcurs individual pentru studenții angajați în redacții, recuperările organizate sistemic, inclusiv săptămânale, în cadrul orelor de consultații, dar și ghidarea privind managementul timpului, gestionarea responsabilităților etc. Parcursul individual pentru studenți (conform cerințelor, trebuie să aibă cel puțin nota medie 9) stimulează competitivitatea, eficiența, încurajarea, performanța (e o intercondiționare / interdependență), fiind parte a politicii de motivare a resurselor umane. Printre alte stimulente pot fi menționate participările la concursuri de proiecte și burse, mobilități academice, vizitele de studiu în țară și peste hotare – toate acestea țin de o abordare strategică de dezvoltare.

Vorbim despre procesul de adaptare a tinerilor de la mediul școlar (liceal) la cel universitar, chiar din primele luni de studii, fiind foarte atenți la realitățile și specificul pieței muncii. În contextul aflării studenților în spațiul universitar al USM, a fost relevantă analiza așteptărilor tinerilor care pășesc pragul facultății în anul I (așteptări pe care le au de la Universitate, de la facultate, de la piața muncii), dar și impresiile lor în urma discuțiilor organizate cu studenții angajați în domeniu care au vizat: dificultățile înfruntate în perioada stagiilor de practică, primele experiențe de angajare în redacții, așteptările pe care le au angajatorii, competențele necesare ca să corespundă cerințelor de angajare etc. Acest transfer de cunoștințe privind propriile experiențe profesionale s-a dovedit a fi valoros și motivant, accentul fiind pus pe reziliență, eficiență, adaptare și multă muncă.

Bibliografie:

1. DELEU, E. Fenomenul tinerilor migranți NEET originari din Republica Moldova: Cazul Italia. În: *Pregătim viitorul promovând excelența: Congresul Internațional al Universității Apollonia: secțiunea Științe Sociale-Umane*, Ed. 26, 3-5 martie 2016, Iași. Iași, România: Editura Apollonia, 2016, Ediția 26, pp. 355-369. ISBN 978-606-8410-74-6
2. GAGAUZ, O, CHIRA, A, CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I. *Probleme-cheie în integrarea tinerilor în câmpul muncii: Studiu sociologic*, PNUD, INCE. Chișinău, 2018. 88 p. ISBN 978-9975-89-104-2
3. Lansarea Sistemelor Informatice INFO-HE; *Proiecte strategice pentru învățământul superior: SAPM – Studenți, absolvenți și piața muncii*. Disponibil: <http://sapm.forhe.ro/eveniment-lansare-sisteme-informactice-info-he/> (Accesat: 12.02.2026)
4. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. *Moldova în cifre: Breviar statistic*. Chișinău, 2025. 47 p. ISBN 978-9975-53-418-5.
5. MORARU, V., DELEU, E. Impactul migrației asupra participării tinerilor de 15-29 ani pe piața muncii din Republica Moldova. În: *Inegalități sociale în Republica Moldova. Constituirea clasei de mijloc*, 23-24 februarie 2017, Chișinău. Chișinău: ÎS FEP „Tipografia Centrală”, 2017, I, pp. 82-92. ISBN 978-9975-9761-9-0
6. OECD Future of Education and Skills 2030. *OECD Learning Compass 2030: a series of concept notes*. 2019, 146 p. Disponibil: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/about/projects/edu/education-2040/1-1-learning-compass/OECD_Learning_Compass_2030_Concept_Note_Series.pdf (Accesat: 25.02.2026)
7. *Programul național pentru ocuparea forței de muncă pe anii 2022-2026*. Disponibil: <https://natlex.ilo.org/dyn/natlex2/natlex2/files/download/114549/MDA-114549.pdf> (Accesat: 16.01.2026)
8. STEPANOV, G. Învățământul superior din RSSM: reconfigurarea cadrului relațional student – profesor în anii 1980–1990. În: *Student, profesor și cercetător în anii '80-'90: drumul spre regăsire și libertate*, Ed. 3, 7 octombrie 2022, Chișinău. Chișinău: Editura „Lexon-Prim”, 2023, Ediția III, pp. 32-44. ISBN 978-9975-172-10-3
9. STEPANOV, G., RISTEA (POPA), G. A. Autoreglementarea – indicator calitativ al culturii profesionale a jurnalistului. In: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe economice și ale comunicării)*, 2025, nr. 11(5), pp. 62-70. ISSN 2587-4446. DOI: [https://doi.org/10.59295/sum11\(5\)2025_08](https://doi.org/10.59295/sum11(5)2025_08)

10. *Strategia Națională de Dezvoltare „Educația 2030”*. Disponibil: <https://ipp.md/wp-content/uploads/2022/06/Buletin-informativ-aprilie-Educatia-2030.pdf> (Accesat: 17.02.2026)
11. *Studenți pe piața muncii – stagii de practică*. Disponibil: <https://studentipepiatamuncii.ro/#despre> (Accesat: 10.02.2026)
12. *Studiul de necesități ale instituțiilor mass-media din Republica Moldova*, mai 2025. 54 p. Disponibil: <https://cji.md/studiul-de-necesitati-ale-institutiilor-mass-media-din-republica-moldova/> (Accesat: 15.02.2026)
13. ȘTEFAN, B. *Nevoile studenților privind cunoștințele, comportamentele și atitudinile profesionale cerute pe piața muncii*. (Studii și cercetări psiho-sociale, 3). Bucharest: BCS Publishing House, 2019, 44 p. Disponibil: <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-71675-2> (Accesat: 10.02.2026)
14. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. *Tinerii în Republica Moldova în anul 2024*. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/tinerii-in-republica-moldova-in-anul-2024-9578_61916.html (Accesat: 06.01.2026)

N. B.: *Articolul este elaborat în cadrul subprogramului 01.05.01 Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice, realizat de Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova.*

Date despre autor:

Ecaterina DELEU, doctor, lector universitar, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0003-4582-4604

E-mail: ecaterina.deleu@usm.md

Prezentat: 01.03.2026

Recenzat: 27.04.2026

Acceptat spre publicare: 20.05.2026